

Starozgodovinski pomenki.

O besedi „Beč“.

Spisal Davorin Terstenjak.

V mojem mnenju, da beč pomeni to, kar bona — vodo, me poterjuje še ta okolščina.

Slovenska beseda bik, kranjski po Linhartu tudi buk, česki beyk, ima svojo koreniko v indiškem bhu, fieri, zeugen, biti, zato se v sanskritu veli bhus, zemlja, in bhumis, fons, zvir. Nekteri so besedo „bik“ izpeljevali iz bučati — boare, al kakor je latinski boare iz „bos“ postalo, tako tudi slovenski bučati iz „buk“.

Že učeni starinoslovec Barth je rekel, da gerški βοῦς, latinski bos se vjema s sanskritskim bhus¹⁾. In resnico je mož govoril. Vse, kar rodenje — rodívno moč izrazuje, poznamlja tudi zemljo, vodo in bika. Tako se v sanskritu veli štira zemlja, in štiras bik; gô, gâus, zemlja, krava, in gov — govedo, ida, bik in zemlja; shavas, rojeno, das Erzeugniss, in shevu, shebu, shavu, der Buckelochs²⁾, in shava, voda.

Podoba bika je tudi podoba rék; zato so se v Efasu mladenči, kateri so na Neptunov praznik napisek dajali, veleli ταῦροι³⁾; zato tudi gerška Selena kakor predstojnica rodenja (Zeugung) vodi bika⁴⁾, enaka indiški Shivi, ktera, kakor Paulin pravi, ima bika — vola generativae virtutis symbolum⁵⁾.

Ker uda pomeni vodo, in ude, bika⁶⁾, ap vodo, in aper bika (vapa — japa), vrš namočiti in verša bika, shava vodo in shavu bika, bana vodo in bonas bivola, je tedaj celó dosledno, da tudi beč, beča, boča, buča, je pomenilo vodo in bik, bek, boč, buk, bék, beyk — bika, — in tukaj imamo ključ: zakaj se Vindobona, Vindomina, Vindomana⁷⁾ veli Beč. Besede bečva, bačva⁸⁾, bočka, buča imajo torej svojo koreniko v besedi beča, boča, bača, buča = voda, kakor besede banička, čban, Wanne v besedah vana, bana, bona = voda, kakor poznamljenja varč, verč, urceus, barilo v besedi var = bara⁹⁾, voda in pomenile so izvirno hydria — vodrica — Wassergefäß.

Kar bika ali kravo pomeni, to tudi pomeni goro — pečino, zato tar, tur = bik in turan, Gebirgsland, ida = zemlja, bik, in ida, Bergwald, tarw bik in taur, gora, tor = bik, in tora = gora, krava, nekđaj karva¹⁰⁾, kakor se v poljskem dnešnji den bik veli, in kar pečina.

Vse rodívno veliko silno, pravi Stephan byzantinski, so stari imenovali ταῦρος¹¹⁾.

Slovanski popotnik.

* Car Aleksander in fajmošter M. v kongresu ljubljanskem. „Lepi moj prijatelj!“ — reče nekega dné car fajmoštru, ki ga je ne deleč od Lju-

¹⁾ Barth „Altteutsche Relig.“ II. 129.

²⁾ „Jahrbücher der Liter.“ 111. Band str. 56.

³⁾ Athenäus X. 25.

⁴⁾ Porphyr „de antro nymph.“ 17.

⁵⁾ Paullinus „Systema brahm.“ str. 317.

⁶⁾ Glej: Kanne „System des ind. Myth.“ str. 288.

⁷⁾ Perva izraza sta serbska, tretji českoslovaški in slednji slovensko-horvaški.

⁸⁾ Tako pomeni Vindobona slovenski Bonn ali pa Achen, če po vodi, če pa po biku, pomeni slovenski Maynz (Moguntiacum), Turin.

⁹⁾ Zato se v ruskem basnoslovju bog morja in vod veli Barina, sanskr. Varuna.

¹⁰⁾ Zato ime Carvanci montes na Kranjskem.

¹¹⁾ Stephan Byzant pri besedi ταῦρος.

bljane, pod imenom svojega strežaja, večkrat obiskoval — „spodobi se, da tudi Vi mene enkrat obiščete, ker sem jez že tolikrat pri Vas v gostjah bil; Vaše prijaznosti Vam jez sicer poverniti ne bom lahko mogel, ker ste mi vsigdar z južino uljudno postregli in me na to še svoj jezik prijazno učili. Al! skusil bom, kar bo v moji moči stalo, počastiti tudi Vas ko prijatla svojega.“ — „Pač rad bi Vas jez, prijazni Gospod! obiskal enkrat v Vašem prebivalu, ali kako Vas najti v tolikem hrupu in sedanji mestni mergoljavi?“ — odgovori M. — Car: „To imate ceduljo (listek)! s to dospete živo lahko do mene.“

Fajmošter se poda o lagodnem času na pot s prejetim lističem, ki ga ni brati vedel, ker je bil pisan z rusovskimi pismenkami. V škofijo stopivši ga pomoli pervemu, ki mu je naproti prišel, Rusu. Ta ga napoti na stopnice, ki so v namenjeni stan deržale. Straže o zapopadku pismica podučene memo idočega s puškami častno pozdravljajo, kar našega gosp. fajmoštra z nekako grozo prešine. Z derhtajočem sercom pride pred dvoranine vrata, ktere mu strežaj, ceduljo prebravši, uljudno odprè, in glej — tu strah fajmoštru do verhunca prikipi: v lesketajoči se dvorani zapazi veličanstvene osebe cesarja Franca in Aleksandra in še družih velicah gospodov, katerih se tu nikakor nadjal ni. Ves osupnjen jo vdere po stopnicah nazaj, nečuvši prijaznega glasa, ki ga je klical v dvorano. K.

* Slovanski popotnik, ki se včasih ozira tudi po Nemškem, je te dni v časniku „Unt. am h. H.“ bral, da se je preteklo dvé leti vsako leto čez 200.000 ljudi iz Nemškega v Ameriko preselilo, in da bo število nemških preselnikov konec tega leta še 250.000 preseglo. Ker se vsako leto več Nemcev v druge kraje seli, prepoveduje zde postava v novem Jorku in novem Orleanu, da kruhjevi, hromi, slepi če tudi na enem očesu, starci, matere z otroci brez delavnih mož ne smejo tje, in da naj se preselitev v Ameriko le močnim rokam, zdravim možganom in polnim mošnjam kar je moč polajša.

Kratkočasnice.

— Iz koliko vzrokov se vino pije? Na to vprašanje v neki veseli družbi je odgovoril francoski pisatelj Gilles Menage v 17. stoletji takole: Pet vzrokov je, da se vinca pije: pije se 1) dragemu gostu na čast, 2) za žejo takrat, kadar se pije, 3) da se prihodnja žeja odverne, 4) če je kapljica posebno dobra, in 5) iz vsakega družega vzroka. (Slov. N.)

— Neki gospod je povabil mnogo gospôde v gostje. Neroden strežaj, ko je juho (župo) na mizo nesel, polije ž njo neki gospé praznično svilnato oblačilo. „Nikar ne imejte skerbí zatega voljo — jo tolaži strežaj — v kuhinji je še poln lonec juhe!“

— Neki gospodar je imel prav lenega vertnarja. Enega dné se priplazi silo počasi po nekem opravku do gospodarja. Gospodar tako lenobo viditi, ga vpraša: „si li kdaj vidil polža?“ „Da!“ mu odgovori lenjak. „No! tak te je mogel on srečati, ker došel si ga ti težko kdaj.“

— Slavnega nemškega zdravnika Zimmermann-a upraša kralj pruski Friderik II.: koliko je že ljudi na drugi svet spravil? — „Ne toliko in tudi s tako veliko slavo ne, kakor Vi, presvitli kralj!“ — odgovori Zimmermann. (Nev.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Českega. Pred nekimi tedni ste zginile v česki Lipi dve keršenci, da noben človek ni vedil kam. Povsod se je govorilo od nju, pa nikjer ni bilo ne duha ne sluha za njima. Čez 20 dni ste prišle spet na dan in „Bohemia“ naznanja o tem čudovitem begu sledečo: Na